

'Internet verbieden is vrijheidsbeperking'

Verstandelijke beperking of niet, iedereen moet het internet op kunnen en daarin worden ondersteund. Angst voor de risico's mag geen basis zijn om mensen toegang tot internet te weigeren, vindt Sanne van der Hagen.

Sanne van der Hagen is op haar negenentwintigste een van de weinige specialisten op het gebied van mediagebruik door mensen met een verstandelijke beperking. Ze wil voorkomen dat in een samenleving die steeds verder digitaliseert kwetsbare groepen worden uitgesloten. Juist mensen met een verstandelijke beperking hebben veel profijt van internet, vindt de zelfstandig ondernemer. Maar ook de zorg kan profijt hebben van internettoepassingen. Daarover organiseert ze binnenkort het seminar *Verstandelijk Gehandicaptenzorg 2.0*. 'Over vier jaar hebben we internet nodig als zuurstof.'

Wat is mediawijsheid?

'Dat is het geheel van kennis en vaardigheden dat je nodig hebt om veilig en efficiënt om te gaan met de mogelijkheden en gevaren van digitale media. Zowel technische als sociale vaardigheden dus. Een goede definitie staat op de website van de Raad voor Cultuur, die het begrip een paar jaar geleden introduceerde. Mediawijsheid wisselt per individu en is niet afhankelijk van beperkingen. Toch zie je wat extra risico's bij mensen met een verstandelijke beperking. Ze zijn gemiddeld genomen naïefer, makkelijker over te halen. Je ziet veel faalervaringen, waardoor mensen een lager zelfbeeld krijgen. Dat maakt ze extra gevoelig voor

positieve bejegening. Ze zien het verband tussen oorzaak en gevolg minder. Die combinatie van eigenschappen is lastig op het internet. Maar ik ben ook geen godin op het internet hoor. Ik heb nu bijvoorbeeld best veel moeite om met mijn nieuwe *smartphone* om te gaan. Ik moet oppassen dat ik er niet totaal verslaafd aan raak!'

'Zorgen voor is een dominante vorm van communiceren'

Wat hebben mensen met een verstandelijke beperking aan internet?

'Mensen zonder beperking gebruiken het internet op heel veel manieren. Zakelijk, voor contacten met familie, om spelletjes te spelen, en eindeloos veel meer. We ontvangen ook een deel van onze zorg via internet. Ik heb wel eens iemand horen voorspellen dat we over vier jaar internet

INTERVIEW

SANNE
VAN DER HAGEN

nodig hebben als zuurstof. Internet maakt afstanden korter en sociale contacten makkelijker. Dat is juist handig voor mensen met verstandelijke beperkingen, die vaker eenzaam zijn, weinig geld hebben en minder mobiel zijn. Toch hebben ze veel minder toegang tot het internet dan wij.'

Hoe komt dat?

'Mensen met een beperking zijn vaak permanent afhankelijk van begeleiders. Als zij er bang voor zijn, gebeurt het niet. Of begeleiders zitten er bovenop uit angst de controle te verliezen. Daarom vergelijk ik voorlichting over internet vaak met seksuele voorlichting. Als je een cliënt hebt geleerd hoe je een condoom om doet, ga je het gebruik toch ook niet controleren met een camera boven zijn bed? Als je het zo uitlegt, snapt iedereen het meteen.'

Maar er zijn toch risico's? Loverboys, digitaal pesten, de gevaren van een webcam...

'Natuurlijk zijn er risico's, maar ik vind die lang niet zo interessant als de mogelijkheden. Risico's zijn handig als je subsidie aanvraagt. Je zou samen met de cliënt kunnen kijken hoe je met risico's omgaat. Er is bijvoorbeeld veel porno te vinden die je een verkeerd beeld kan geven van de werkelijkheid. Blokkeer je die, of verwijst je iemand die daar behoefte aan heeft naar meer verantwoorde sites? Je kunt ook regels stellen voor het gebruik van internet. Zo-

'Ik vergelijk voorlichting over internet met seksuele voorlichting'

als: porno kijken doe je op je kamer, niet in de huiskamer. Het belangrijkste punt vind ik: angst voor de risico's mag geen basis zijn om mensen toegang tot internet te weigeren. Niet deelnemen aan de digitale samenleving heeft veel grotere gevolgen. Het is eigenlijk een vrijheidsbeperkende maatregel. De VGN zou erop toe moeten zien dat dit recht van mensen met een beperking niet wordt geschonden. Dat is hun belang toch ook?'

Waar komt die betutteling vandaan volgens jou?

'Hans Kröber van Pameijer zegt het mooi: de geschiedenis werpt zijn schaduw vooruit. Het instituutparadigma is deels fysiek wel verdwenen uit de samenleving, maar in de hoofden van de mensen is het nog niet aangepast. De

SANNE VAN DER HAGEN (29)

Geboren op 21 juni 1981 in Nijmegen

Opleiding:

2003 - 2007 Algemene Cultuurwetenschappen

1998 - 2000 Sociaal Pedagogische Hulpverlening

Werkervaring:

2009 - heden Eigenaar Blik op Media, Nijmegen

2008 - 2009 Begeleider zelfstandig wonen St. Driestroom

2002 - 2008 Kastelein in Café de Blaauwe Hand, Nijmegen

www.blikopmedia.nl

Sanne@blikopmedia.nl

www.twitter.com/blikopmedia

<http://nl.linkedin.com/in/blikopmedia>

gehandicaptenzorg zegt: mensen met een beperking hebben meer eigen regie. Prachtig, maar het vergt een andere manier van denken. “Zorgen voor” is een heel dominante vorm van communiceren. “Begeleiden” impliceert dat je jezelf overbodig maakt. Voor het begeleiden van internetgebruik moet je een stukje loslaten en mensen zelf fouten laten maken. Dat is het ingewikkelde aan eigen regie.’

Wat vind je van de discussie over Brandon?

‘Ik ga helemaal niks zeggen over Brandon. Het is zó ingewikkeld en in de media is het zó zwart-wit gebracht... Waarom interviewen ze niet een begeleider die dankzij een cliënt blijvend is verminkt? Volgens mij gaat het hier over *fingerspitzengefühl* bij begeleiders. Je kunt in overleg met een cliënt besluiten zijn vrijheid te beperken. Mits je altijd uitgaat van eigen regie.’

Hoe ben je zo betrokken geraakt bij mensen met een verstandelijke beperking?

‘Ik had vroeger een buurvrouw die “een beetje typisch” was, maar verder kende ik geen mensen met beperkingen. Ik heb wel altijd boosheid gevoeld als mensen in mijn omgeving gepest werden, of er niet bij hoorden. Ik was degene die ze erbij trok. Ik heb nooit last gehad van sociale druk. Als het hele schoolplein politie en boefje speelde en ik had er geen zin in, deed ik niet mee. Docenten vonden dat raar, en vroegen me dan bezorgd of er iets met me was.’

Ook in je werk ben je een onafhankelijk denker, volgens mensen met wie je samenwerkt.

‘Echt onafhankelijk denken, dat kan volgens mij niet. Ik heb weinig last van kaders, maar ik bedenk niet alles zelf. Ik zoek steeds de voorhoede op, en wat ik hoor, combineer ik slim. En ik observeer scherp wat er om me heen gebeurt. Ik zag een hiaat: over alle levensterreinen van mensen met een beperking is aangepast voorlichtingsmateriaal gemaakt, behalve over internetgebruik. Dat wil ik zelf gaan maken. Ook raak ik geïnspireerd door wat ik lees. Op een internetforum kwam ik iemand tegen die zich afvroeg hoe een school er nu uit zou zien als je het concept helemaal van de grond af zou opbouwen, met alle kennis die we nu hebben. Het onderwijs zou dan veel flexibeler inspelen op het individu, minder klassikaal zijn. Dan denk ik: hoe zou de zorg er dan uitzien als je het van de grond af opbouwt? Volgens mij zou je dan in elk geval geen zorginstellingen meer hebben.’

Maar wel Gehandicaptenzorg 2.0?

‘Met het seminar wil ik het denken over internettoepassingen in de zorg op gang brengen. Mensen bij elkaar

halen die daar iets zinnigs over kunnen zeggen en samen kijken waar we uitkomen. Ik wil de kwaliteit van leven erbij betrekken. Kijken hoe mensen meer eigen regie kunnen krijgen door de sociale media. Als iemand bijvoorbeeld twee uur zorg per week ontvangt, hoeft dat niet fysiek op vaste tijden te gebeuren. De begeleider kan een uur langs komen en het andere uur uitsmeren over de week door vragen die niet kunnen wachten via de sociale media te beantwoorden. De gehandicaptenzorg kan meer doen met online hulpverlening op maat.’

Je komt steeds uit op eigen regie. Heb jij zelf de regie over je eigen leven?

(lange stilte) ‘Ik neem steeds meer eigen regie. Ik had laatst een gesprek met iemand. Hij was zestig, en ongelukkig. Zijn leven lang was hij opgekomen voor mensen met een beperking, maar hij heeft nooit in de gaten gehad dat het over hemzelf ging. Ondanks een *burn-out* is bij hem het kwartje nooit gevallen. Ja, voor mij is eigen regie absoluut een issue. Er zijn situaties in mijn privéleven... het is lastig om de regie te pakken. Maar ik heb wel gemerkt dat het heel belangrijk is om het gevoel te hebben dat je de regie hebt. Er gebeurt van alles om me heen, en ergens daar tussenin ben ik anderhalf jaar geleden wel mooi mijn eigen bedrijf begonnen.’

Wat doe je over tien jaar?

‘Dan ben ik 39 en mijn kinderen zijn twaalf en zestien. Wauw! Jee, wat doe ik dan. Geen idee. Wat ik nu ook doe, maar dan op een ander vlak. Ik ben heel blij met hoe mijn leven er nu uit ziet. Ik ben niet bang voor een *burn-out*. Ik waak er heel erg voor dat mijn energie bij me blijft. Dan is het onuitputtelijk.’